

Marta Cmiel-Bažant

Inštitut za južno in zahodno slavistiko, Varšava

DOI: 10.4312/SSJLK.60.131-137

Strategije kontekstualne adaptacije v prevodih slovenske otroške književnosti v poljščino

Namen prispevka je analiza prevajalskih strategij tujih kulturnih prvin v slovenski otroški književnosti v poljščino. Zanimajo me načini kontekstualne adaptacije, uporabljeni glede na ciljnega naslovnika, predvsem pristop k prevodu lastnih in zemljepisnih poimenovanj. Ali so prevajalci bolj naklonjeni podomačevanju ali potujevanju? S tega vidika bom predstavila prevode del Ele Peroci, Josipa Jurčiča, Jane Bauer, Petra Svetine in Majde Koren, ki so izšli večinoma po letu 2015.

otroška književnost, podomačenje/potujevanje v prevodu, kontekstualna adaptacija, slikanica, prevajanje lastnih imen

This article analyzes translation strategies of culturally specific elements in Polish translations of Slovenian children's literature. It focuses on cultural context adaptation methods chosen for the target audience, especially in strategies for translation of proper nouns and toponyms. Are the translators more likely to adapt the source text to the target language or to foreignize the translation? The analysis focuses on Polish translations of books by Ela Peroci, Josip Jurčič, Jana Bauer, Peter Svetina, and Majda Koren, mostly published after 2015.

children's literature, domestication/foreignization in translation, contextual adaptation, picture book, translation of proper nouns

1 Uvod

V prispevku obravnavam posebnosti prevajalskih strategij, uporabljenih v prevodih slovenske otroške književnosti v poljščino, z vidika prisotnosti (med)kulturnih vsebin v samem načinu pripovedovanja. Prevod kot posrednik med jeziki in kulturami ustvarja določeno podobo izvorne kulture, v tem primeru pogosto tudi vzpostavlja stik z njo in hkrati otroke seznanja z medkulturnimi in jezikovnimi razlikami. Predstavila bom izbrane prevajalske strategije, in sicer podomačevanje ali potujevanje oz. ohranjanje izvorne tujosti (Kaloh Vid 2015: 195), ki so jih uporabili prevajalci obravnavanih knjig. Prilagajanje kulturno specifičnih prvin se lahko stopnjuje od posplošitve, preko podomačitve do opustitve v odnosu do izvirnika. Za potujitveno prevajanje pa je značilno »zavestno vključevanje izhodiščnih elementov v ciljno besedilo z namenom signaliziranja drugačnosti izhodiščne besedilne realnosti« (Ožbot Currie 2016: 31).

2 Slovenska otroška književnost v poljščini

Wang (2024: 2) ugotavlja, da je bilo otroško leposlovje, prevedeno iz slovenščine v poljščino, izbrano zaradi izjemnih literarnih kvalitete ali na podlagi prejetih nagrad. Večina obravnavanih knjig je izšla po letu 2015 v okviru programa Evropske komisije Kreativna Evropa: Kultura, in sicer v okviru projekta Naša mala knjižnica, ki ga vodi Kulturno-umetniško društvo Sodobnost International, med izvajalci pa sta poljski založbi Ezop in Druganoga. Edini primer knjige za najmlajše otroke, izbrane za analizo, ki je bila prevedena veliko prej, leta 1967, je zbirka zgodb *Za lahko noč* Ele Peroci. Podrobneje nisem analizirala prevodov treh slikanic Lile Prap s poljudnoznanstveno vsebino, ki ne vsebujejo za slovensko kulturo značilnih elementov (objavljenih v poljščini v letih 2005–2009), ter didaktičnih slikanic Sanje Pregl (dva prevoda) in Helene Kraljič (šest prevodov, vsi so izšli v poljščini leta 2017), katerih namen je otroku približati načine funkcioniranja ljudi s posebnimi potrebami in nevrorazličnost ali otroke pripraviti na smrt ljubljene osebe, povečanje družine po ločitvi staršev. Vse te zgodbe so v prevodu podomačene, verjetno predvsem zaradi vodilne funkcije tega tipa literature. Prevedeno otroško književnost sem iskala v knjižnih katalogih, na spletnih straneh založb, v člankih o recepciji slovenske otroške literature na Poljskem (Fidowicz 2016, 2024) ter na seznamu prevodov, ki izhaja v reviji *Przekłady Literatur Słowińskich*.

3 Posebnosti prevajanja otroške književnosti

Specifičnost pristopov k prevajanju otroške književnosti izvira iz dojemanja prevladujočih funkcij, ki jih ta opravlja v vzgoji otrok, ter iz potrebe po prilagajanju predstave o svetu hipotetičnemu otroškemu bralcu oz. v prvi vrsti poslušalcu. Prevajalci se posledično raje odločijo za posplošitev v prevodih otroške literature, torej »uporabo poimenovanj s širšim pomenskim obsegom od izvirnih, pri čemer lahko prihaja do pomenskega premika« (Zatorska 2022: 92), ali podomačitev, ki olajša branje. V novejši slovenski otroški literaturi se medkulturnost pojavlja kot ena izmed tem (npr. v zgodbah o groznilci Jane Bauer, v stripu *Kapo in Bundo* Majde Koren), kar povzroča stremljenje k ohranjanju kulturno specifičnih prvin v prevodih. Pri razmisleku o potencialnem funkcioniranju teh pristopov v prevodu se je vredno najprej vprašati: kakšen je naslovnik? Otroci se zelo hitro razvijajo in pridobivajo nove veščine. Težko je torej presoditi nivo znanja glede na starost zamišljenega bralca. Kot prevajalci moramo biti pozorni, da najmlajšim najpogosteje berejo njihovi starši ali skrbniki, zato je priporočljivo upoštevati dvoje naslovnikov. Prav tako je pomembno, ali je način mišljenja o kulturnih razlikah z vidika nacionalnosti sploh relevanten za otroško literaturo? Otrokom je lahko neznano tako najbližje velemesto kot tisto, ki je oddaljeno tisoč kilometrov. Pogosto so meje njihovega sveta hkrati do neke mere tudi meje fiktivnih literarnih in filmskih svetov. Prevajalca otroške književnosti lahko navdahne in osvobodijo ideja o vstopu v poseben domišljjski svet literarnega dela, kjer realne meje niso več tako zelo relevantne.

V pričujoči razpravi želim razmisliti o prevajalskih strategijah v medkulturnem kontekstu umestiti v okvir literature, upoštevajoč tip in vsebino zgodbe.

Večina analiziranih knjig so slikanice, v katerih ilustracije veliko prispevajo k razumevanju poteka zgodbe in k podobi fiktivnega sveta, ki se oblikuje v otrokovi domišljiji, enakovredno ali celo v večji meri kot zapisano. Pomembno je ugotoviti, kako ta dva komunikacijska koda, slikovni in besedilni, vplivata drug na drugega – komplementarno ali protislovno, ali se stilistično ujemata (Pregelj 2011: 392–394). Pregelj (2011: 391) obravnava slikanico kot meddisciplinarno področje »na preseku slikovnega, besedilnega in ustnega«. Glasno branje, ki ga zahteva najmlajši naslovnik, je lahko dejavno, ustvarjalno in dopolnjuje vrzeli v besedilu. Analizirane slikanice vsebujejo kulturne posebnosti v risbah, npr.: slike hrane v stripu Majde Koren *Kapo in Bundo*, zemljevid Ljubljane in okolice v drugem delu tega stripa *Inšpektor Jože*, zmaji na enem od ljubljanskih mostov v *Čudežnem prstanu* Petra Svetine. Slike lahko tudi ponazarjajo uporabljene frazeme, npr. v stripu *Kapo in Bundo* ima opis pripovedovalca »vrgel puško v koruzo« slikovno podobo, ki jo prevajalec mora upoštevati. Zaradi pomanjkanja leksikalnega in hkrati funkcionalnega ekvivalenta se je koruza v prevodu spremenila v seno, ker na risbi izgleda pravzaprav kot kopica sena, ampak je s tem izgubljen prenesen pomen izvirnega frazema 'vdati se'.

4 Tipi prevedenih knjig z vidika prisotnosti kulturno specifičnih prvin

Prevedene knjige lahko razvrstimo v skupine glede na stopnjo prisotnosti kulturno specifičnih prvin. Prva skupina so pravadne pripovedke, ljudske regionalne pravljice, ki opravljajo predvsem didaktično funkcijo. Njihovo kulturno ozadje najpogosteje ne izstopa v zgodbi, lahko bi jih brez težav udomačili v prevodu ali posplošili. V antologiji *Biały wąż. Baśnie słoweńskie* so kljub temu ohranjena lastna in zemljepisna imena, ki predstavljajo ključne nosilce kulturne identitete: Peter Klepec, Mojca Pokrajculja, Drava. Pravljice so izbrale Alicja Fidowicz, Monika Kropej-Telban in Milena Mileva Blažič, v poljščino jih je prevedla Alicja Fidowicz. Prevajalka je dodajala opombe, ki pojasnjujejo npr. tok reke Drave na zemljevidu, folklorni izvor in kontekst funkcioniranja literarnega lika Petra Klepca, kulturne specialitete, kot je pogača, ki je zapisana s pomočjo prečrkovanja kot »pogacza«. Prevajalka v uvodnih opombah sama poudarja, da je stremela h kar najbolj zvestemu prevodu. V kratkem *Predgovoru* so zgoščeno predstavljene zgodovinske okoliščine, ki so skozi stoletja oblikovale slovensko kulturo, predvsem njeno regionalno raznolikost. Predstavitev slovenske kulture poljskemu bralcu je torej pomemben cilj prevajalke.

V drugo tipološko skupino uvrščam klasične avtorske pravljice, sodobne metaforične zgodbe, ki spominjajo na prilike, pri katerih je prostor dogajanja manj pomemben oz. v zgodbi ne igra posebne vloge. V poljščino sta bili doslej prevedeni dve otroški slikanici Petra Svetine: *Antonov Cirkus* je prevedla Katarina Šalamun-Biedrzycka, *Čudežni prstan* pa Marlena Gruda. Obe prevajalki sta se odločili za podomačevanje lastnih imen v zgodbi.

Imena junakov zvenijo po poljsko, ampak njihovi koreni so zelo podobni slovenskemu izvorniku, kar je skladno s prizadevanjem, ki prevladuje pri uporabi podomačitvene strategije, »da se imena preoblikuje s čim manjšimi posegi v njihovo zvočno ali pisno podobo« (Mazi - Leskovar 2018: 12). Lahko sklepamo, da je bil namen te strategije olajšanje branja in lažje poistovetenje z literarnimi liki. V *Čudežnem prstanu* so lastna imena podomačena tako: Naberžnik → Nabiežnik, Koselj → Košla, Maruška → Maruszka, Nikolaj → Mikołaj. Priimek Ludmiła Krašnicke (Ljudmila Krasinc v izvorniku) ni pogost, ampak se pojavlja po vsej Poljski. Prostor dogajanja je v knjigi *Antonov cirkus* določen, zgodba se odvija v Ljubljani, v prevodu pa v prestolnici, ime Bled pa je podomačeno kot Krynica (zimsko letovišče v Karpatih na jugu Poljske). Ta primer ponazarja razliko med posplošitvijo in podomačevanjem. Pojavlja se vprašanje, kako uporaba teh strategij lahko pomaga ustvariti koherentno podobo prostora dogajanja v prevodu. V *Čudežnem prstanu* nam lahko samo slike nakažejo, da gre za Ljubljano, edini zemljepisni imeni sta skriti v poimenovanju dunajsko Društvo ljubiteljev opere in v naslovu na sliki: Pikova ulica. V prevodu sta obe ohranjeni.

V to skupino lahko prištevamo tudi zbirko razlagalnih pripovedk Ele Peroci *Za lahko noč* v poljskem prevodu *Bajki na dobranoc* Marie Krukowske iz leta 1967. Dogajalni prostor v njih ni geografsko določen. Nekatera imena junakov so podomačena, druga pa ne, včasih celo v isti zgodbi. V pravljici *Babica plete rokavice* (Babunia robi rękawiczki) nastopajo tako vnuki: Jelka, Wlasta (prečrkovana oblika tega imena), Ania, Andrzejek (pomanjševalnici poljskih oblik imen Anna, Andrzej). Nestanovitnost pri podomačevanju imen je lahko moteča v recepciji literarnega dela, ker ne vemo, od kod so pravzaprav junaki.

Podoben tip zgodbe je *Kozlovska sodba v Višnji Gori* Josipa Jurčiča. Prevedena je bila dvakrat, ob 20. in 30. obletnici osamosvojitve Slovenije ob podpori javnih institucij. Nobena od izdaj ni bila v prodaji. Imena, priimki in vzdevki literarnih likov so tu nosilci pomena, ker šaljivo opredeljujejo njihovo vlogo v ključnem konfliktu. Zato so se vsi prevajalci odločili za podomačitev in so jo izpeljali na humorno učinkovit način:

Imena v izvorniku Josipa Jurčiča	Prevod Agnieszke Będkowske-Kopczyk in Michała Kopczyka (2011)	Prevod Pawła Jaworskega (2021)
Lukež Drnulja	Łukasz Dereń	Łukaszek Dereń
kozel Lisec	Łata	Łaciaty
Andraž Slamorezec	Jędrzej Słomożyn	Jędrzej Bajdurzewski
Pavle Zaropotaj	Paweł Łoskot	Paweł Hałaśnik
Žužnjaj	Brząkała	Marudziński
Gôbežel	Bałamut	Szczekalski

Tabela 1: Imena v zgodbi *Kozlovska sodba v Višnji Gori* Josipa Jurčiča v originalu in dveh prevodih v poljščino

Pomensko so vsa lastna imena v prevodu blizu izvirniku. Naslov kraja dogajanja je tudi dobesedno podomačen kot Wiśniowa Góra.

Živalske zgodbe se lahko razlikujejo od kulture do kulture, glede na habitate živali. Npr. polh – poljsko *popielica* – je eden izmed junakov zgodb o groznilci Jane Bauer. Polh sicer živi tudi na Poljskem, vendar je redek in se pojavlja na geografsko omejenih območjih, predvsem v hribih. Ne pojavlja se niti v otroških knjigah, kjer so pa zelo pogoste veliko bolj eksotične živali. Glede na pomanjkanje odnosnic do drugačnega kulturnega konteksta v celotni knjigi bi lahko premislili, ali je vredno to živalsko vrsto ohraniti ali jo spremeniti. V zgodbi je veliko pozornosti namenjene kulturni adaptaciji groznilce v Hudi hosti, pri čemer je glavni kontrast in hkrati konflikt zasidran v razliki med živalskim in fantastičnim svetom. Glavna junakinja spada v vrsto, podobno majhnim punčkam groznilc, njihovo nepoznavanje med živalmi povzroča večino zapletov v zgodbi. S tega vidika bralčevo poznavanje ostalih živalskih vrst omogoča lažje poistovetenje z junaki in razumevanje osnovnega konflikta.

V prevodu v poljščino imamo tudi v zadnjem času objavljene zgodbe v obliki stripa, ki so zasidrane v slovenskem okolju in polne kulturnih referenc. Stripa *Kapo in Bundo* ter *Inšpektor Jože*, ki ju je napisala Majda Koren, narisal pa Damijan Stepančič, sta žanrsko posebna in prevajalsko zahtevna, saj so mnoge kulturne informacije skrite v ilustracijah. Prevajalka Marta Cmiel-Bažant se je odločila za ohranjanje slovenskega dogajalnega konteksta, kar so zahtevale predvsem ilustracije. Zgodbe, predstavljene v stripu, se odvijajo v Sloveniji in drugod po svetu, v njih se pojavljajo tudi medbesedilne navezave, pomembno vlogo igra kulinarika. *Štrudelj* se pojavlja v puristični besedni igri, en junak namreč svari drugega, da bi ga moral imenovati jabolčni zavitek. Zaradi omejenosti prostora, ki je v stripu namenjen besedilu, te besedne igre ni mogoče pojasniti s predstavitvijo izvirnega konteksta. V tem primeru je bila uporabljena kontekstualna adaptacija; svarilo je spremenjeno v izjavo: »A ja wolę szarlotkę.« Štrudelj na Poljskem ni zelo poznano pecivo, szarlotka (jabolčna pita) pa je najbolj priljubljeno pecivo tega tipa. Takšna sprememba v prevodu ni vplivala na potek zgodbe na ilustracijah.

V prevodu so ohranjena lastna poimenovanja krajev, imena junakov pa so bila spremenjena v imena, ki imajo enako glasovno in pisno podobo v obeh jezikih. Imeni glavnih junakov, *Kapo in Bundo*, sta humoristično pomenonosni, zato sta bili podomačeni kot Beret in Kapot. V primerih, ko bi bil lahko kulturni kontekst domnevno nerazumljiv za poljskega bralca, v prevodu ni podomačitve, ampak posplošitev, ki omogoča ohranitev koherentnosti zgodbe z vidika geografskega in kulturnega konteksta dogajanja. Npr. poimenovanji ljubljanskih mestnih četrti, zapisanih na naslikani podobi mesta v drugem delu stripa, sta bili nadomeščeni z geografsko-zgodovinskim imenom Gónra Kraina (Kranjska), Rakovnik pa s splošnim poimenovanjem tipa pokrajine Bagna (močvirje). Kontekst te zgodbe je medbesedilna navezava na pravljico o Rdeči kapici. Na Rakovniku živi namreč njena babica. Triglav je na zemljevidu nadomeščen z Alpami. V stripih Majde Koren najdemo tudi veliko

drugih medbesedilnih navezav na literaturo, filme, politiko. Prevajalka se je odločila, da je v otroški književnosti tega tipa, polni humorja, jezikovnih iger in političnih aluzij, razumljivih za starejše bralce, bolje ohraniti njihovo funkcijo na račun pomenske zvestobe izvirniku, ali, če to ni možno na določenem mestu v zgodbi, jih prenesti drugam, včasih pa jih povezati s poljskim bralcem znanim kulturnim kontekstom. Podomačitve aluzij tega tipa vnašajo poljske kulturno specifične prvine in predstavljajo medkulturno igro na meta ravni, a hkrati pomenijo tveganje na ravni recepcije, ker lahko vnašajo motnje v dojetje izvirne realnosti.

5 Zaključek

Izmed obravnavanih knjig je v polovici uporabljena podomačitev in v polovici je vsaj delno ohranjen izvirni kulturni kontekst. Včasih se ta vrine v podomačeno zgodbo v slikanici, npr. v navedbi kraja dogajanja na platnicah, v poimenovanju ulice na sliki. Slovenska in poljska kultura imata skupne referenčne točke medkulturnih stikov tako v lokalnem, (srednje)evropskem kontekstu (Dunaj, Alpe), kot globalnem (angloameriška kultura), kar omogoča uporabo posplošitvene strategije.

Soočenje z drugačnostjo oz. kulturno specifičnostjo prevoda lahko primerjamo z akulturacijo, ki je tematizirana v dveh analiziranih knjigah. V prevodih najbolj izstopajo lastna imena, dogajalni prostor, kulturne razlike s področja kulinarike, ki ustvarjajo poseben medkulturni pridih. Prevodi otroških knjig bi lahko bili prvi znanilci obstoja drugih krajev, sveta onkraj lastnih čutnih izkušenj in bi služili razvoju medkulturnih kompetenc. Fascinacija, ki izvira iz branja, lahko učinkuje pozneje kot spomin na nekaj očarljivega, k čemur veliko prispeva stilistika ilustracij. Otroški bralci oz. poslušalci se najbolj poistovetijo z junaki, zato je pomemben način prevajanja lastnih imen. Čeprav je zvestoba v prevodu pravzaprav nedosegljiva (Adamczyk-Grabowska 1988: 36), pa je lahko prevod »funkcionalni nadomestek izvirnika« (Ožbot Currie 2016: 28). Priporočljivo je pri izbiri strategije upoštevati ne samo ciljnega bralca, ampak tudi avtorjevo (p)osebnost (Albińska 2011: 262).

Literatura

- ADAMCZYK-GRABOWSKA, Monika, 1988: Polskie tłumaczenia angielskiej literatury dziecięcej: problemy krytyki przekładu. Wrocław [etc.]: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
- ALBIŃSKA, Karolina, 2011: »Tylko to, co najlepsze, jest dość dobre dla dzieci«, czyli o dylematach tłumacza literatury dziecięcej. *Przekładaniec* 12–13. 259–282. <https://www.ejournals.eu/Przekladaniec/2009/Numer-22-23/art/3007/>
- BAUER, Jana, 2011: *Groznovilca v Hudi hosti*. Ljubljana: Sodobnost International.
- BAUER, Jana, 2015: *Strasznowilka w Groźnym Gąszczyu*. Prevedla Katarina Šalamun-Biedrzycka. Warszawa: Ezop.
- BLAŽIČ, Milena Mileva, 2011: *Branja mladinske književnosti. Izbor člankov in razprav*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani.
- FIDOWICZ, Alicja, 2016: Kontakty polsko-słoweńskie na gruncie literatury czwartej. *Czy/tam/czy/tu* 1–2. 12–30 https://ruj.uj.edu.pl/xmlui/bitstream/handle/item/44123/fidowicz_kontakty_polsko-slowenskie_na_gruncie_literatury_czwartej_2016.pdf?sequence=1&isAllowed=y

- FIDOWICZ, Alicja, BLAŽIČ, Milena Mileva, KROPEJ-TELBAN, Monika, 2020: *Biały wąż: baśnie i bajki słoweńskie*. Sandomierz: Wydawnictwo Armoryka.
- JURČIČ, Josip, 2011: *Kozlovska sodba v Višnji Gori*. Maribor: Ruslica. <http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-1AWTH3HQ>
- JURČIČ, Josip, 2011: *Proces kozla w Wiśniowej Górze*. Prevedla Michał Kopczyk, Agnieszka Będkowska-Kopczyk. Ivančna Gorica: JSKD.
- JURČIČ, Josip, 2021: *Proces kozla w Wiśniowej Górze*. Prevedel Paweł Jaworski. Ljubljana: Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije, Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije.
- KALOH VID, Natalia, 2015: Kulturnospecifične prvine v prevodu povesti M. Bulgakova Pasje srce. Podomačenje in ohranjena tujost. *Primerjalna književnost* 38/2. 195–212. <http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-1A1F3VQ7>
- KOREN, Majda, STEPANČIČ, Damijan, 2020: *Kapo in Bundo*. Ljubljana: Sodobnost International.
- KOREN, Majda, STEPANČIČ, Damijan, 2021: *Inspektor Jože*. Ljubljana: Sodobnost International.
- KOREN, Majda, STEPANČIČ, Damijan, 2023: *Beret i Kapot*. Prevedla Marta Cmiel-Bażant. Warszawa: Druganoga.
- KOREN, Majda, STEPANČIČ, Damijan, 2024: *Inspektor Anton*. Prevedla Marta Cmiel-Bażant. Warszawa: Druganoga.
- MAZI-LESKOVAR, Darja, 2018: Med izvirnikom in prevodom: osebna imena in toponimi v Martinu Krpanu. *Otrok in knjiga* 45/ 101. 5–18. <http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-1A1F3VQ7>
- OŽBOT CURRIE, Martina, 2016: O drugačnosti prevodov in drugačnosti njihovega sodobnega raziskovanja. Alojzija Zupan Sosič (ur.): *Drugačnost v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi*. 52. seminar slovenskega jezika, literature in kulture. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 28–37. https://centerslo.si/wp-content/uploads/2016/06/52_Oz%CC%8Cbot.pdf
- PEROCI, Ela, 1964: *Za lahko noč*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- PEROCI, Ela, 1967: *Bajki na dobranoc*. Prevedla Maria Krukowska. Warszawa: Nasza Księgarnia.
- PREGELJ, Barbara, 2011: Slikanica kot preplet besede in podobe: primer Lile Prap. Simona Kranjc (ur.): *Med-disciplinarnost v slovenistiki*. *Obdobja* 30. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 391–396. <https://centerslo.si/wp-content/uploads/2015/10/30-Pregelj.pdf>
- SVETINA, Peter, 2014: *Antonov circus*. Ljubljana: KUD Sodobnost International.
- SVETINA, Peter, 2015: *Cyrk Antoniego*. Prevedla Katarina Šalamun-Biedrzycka. Warszawa: Ezop.
- SVETINA, Peter, 2011: *Čudežni prstan*. Ljubljana: Vodnikova založba (DSKG), KUD Sodobnost International.
- SVETINA, Peter, 2018: *Magiczny pierścień*. Prevedla Marlena Gruda. Warszawa: Ezop.
- WANG, Alicja, 2024: Recepcja słoweńskiej literatury dla dzieci w Polsce 1990–2020. *Przekłady Literatur Słowiańskich* 14. 1–15. <https://journals.us.edu.pl/index.php/PLS/article/view/13175/13140>
- ZATORSKA, Agnieszka, 2022: Pregled raziskovalne problematike pri analizi slovenskih prevodov poljskih klasičnih romanov. Gjoko Nikolovski, Natalija Ulčnik (ur.): *Slavistična prepletanja* 2. Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru. 81–96. <https://press.um.si/index.php/ump/catalog/book/685>